

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет адвокатури та антикорупційної діяльності
Кафедра організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури

АДВОКАТУРА: МИНУЛЕ, СУЧАСНІСТЬ ТА МАЙБУТНЄ

МАТЕРІАЛИ
XV Міжнародної
науково-практичної конференції

*14 листопада 2025 року,
м. Одеса*

Одеса
«Юридична література»
2025

УДК 347.965(477)(063)
А288

Редакційна колегія:

Н. М. Бакаянова (голова), завідувачка кафедри організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури;
С. К. Костенко, професор;
І. О. Кісліцина, доцент;
М. О. Кравченко, доцент;
О. Г. Свіда, доцент;
П. М. Синицин, доцент;
О. О. Храпенко, доцент;
Л. П. Нестерчук, старший викладач;
Р. Р. Щербатий, асистент

Рекомендовано до друку вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол № 3 від 15 жовтня 2025 р.)

Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє : матеріали XV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 14 листопада 2025 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (гол.), І. О. Кісліцина, М. О. Кравченко [та ін.]. — Одеса : Юридична література, 2025. — 664 с.

ISBN 978—966—419—456—0

У збірнику містяться матеріали доповідей XV Міжнародної науково-практичної конференції «Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє», яка відбулася 14 листопада 2025 р. у Національному університеті «Одеська юридична академія». Доповіді учасників присвячені актуальним питанням адвокатури і здійснення адвокатської діяльності в Україні, історії адвокатури, діяльності Національної асоціації адвокатів України, проблемам і перспективам розвитку адвокатського самоврядування, правилам адвокатської етики та юридичній відповідальності адвокатів, зарубіжному і міжнародному досвіду організації та діяльності адвокатури.

УДК 347.965(477)(063)

Відповідальність за зміст та достовірність поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники та рецензенти, які рекомендували ці матеріали до друку.

ISBN 978—966—419—456—0

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2025

культура поведінки, повага та професійна доброчесність сприяють зміцненню авторитету правосуддя й підвищують довіру суспільства до суду та адвокатури.

Список використаної літератури

1. Правила адвокатської етики, затверджені 3^тздом адвокатів України 09.06.2017 р., із змінами від 15.02.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17#n554>
2. Кодекс суддівської етики, затверджений XI з'їздом суддів України 22.02.2013 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001415-13#n4>
3. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI : станом на 10 верес. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text> (дата звернення: 11.10.2025).

Науковий керівник: доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат юридичних наук, доцент **Кіслиця Ірина Олександрівна**

Мідяна В. О., Лукашевич А. Л.

студентки 1-го курсу магістратури
факультету адвокатури та антикорупційної діяльності
Національного університету «Одеська юридична академія»

ЕТИКА АДВОКАТА В ЦИФРОВУ ЕПОХУ: ВИКЛИКИ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

На сьогоднішній день розвиток цифрових технологій суттєво впливає на всі сфери суспільного життя, зокрема на правову галузь, що докорінно змінює правову професію. Використання штучного інтелекту (далі — ШІ) поступово стає звичним інструментом у роботі юристів та адвокатів.

Застосування алгоритмів ШІ дозволяє автоматизувати аналіз великих обсягів інформації, оптимізувати підготовку процесуальних документів, прискорювати пошук судової практики та зменшувати ризик технічних помилок. Так, адвокат А. Смирнов відносить до «ключових переваг цифровізації: зменшення навантаження на адвокатів; спрощення процедур подання документів і запитів; зниження витрат у разі надання онлайн-консультацій та інших цифрових послуг» [1].

Однак разом із перевагами цифрова трансформація адвокатської діяльності породжує низку етичних викликів, які потребують аналізу та регулювання.

По-перше, одним із ключових ризиків є загроза порушення адвокатської таємниці при використанні ШІ-сервісів. Згідно зі ст. 22 Правил адвокатської етики України (далі — ПАЕ), «адвокат не повинен приймати доручення, виконання якого може призвести до розголошення відомостей, що складають предмет адвокатської таємниці....» [2].

Однак використання хмарних сервісів, онлайн-помічників або генераторів документів на основі ШІ (як-от ChatGPT, GenAI чи Copilot) створює ризики витоку персональної інформації через непрозорі алгоритми або незахищені платформи. Такі витoki можуть суперечити вимогам Загального регламенту про захист даних (GDPR) та Закону України «Про захист персональних даних».

Рада адвокатів Європи (CCBE) у своїх Рекомендаціях щодо використання інструментів, заснованих на штучному інтелекті, адвокатами та адвокатськими об'єднаннями в Європейському Союзі (Guide on the use of Artificial Intelligence-based tools by lawyers and law firms in the EU) наголошує, що адвокат повинен перевірити, чи відповідає технологічний інструмент вимогам захисту даних, і уникати передачі чутливої інформації у відкриті системи [3].

По-друге, упередженість алгоритмів становить серйозну загрозу справедливості. ШІ навчається на історичних даних, які можуть містити стереотипи, що призводить до дискримінаційних рекомендацій, наприклад, у справах про рецидив злочинів чи оцінку ризиків. Рекомендація ЮНЕСКО з етики ШІ 2021 року закликає до аудиту алгоритмів для забезпечення недискримінації та прозорості. Адвокати повинні перевіряти висновки ШІ та коригувати їх, щоб гарантувати справедливість [4].

По-третє, усім відомі випадки, коли генеруючі моделі ШІ створювали правдоподібні, але фальшиві прецеденти чи норми. Наприклад, у справі, що розглядалася в Окружному суді США по Південному округу Нью-Йорка *Mata v. Avianca* (2023), у якій адвокат зазнав санкцій за посилання на вигадані судові рішення, згенеровані ChatGPT. Також, мусимо зазначити, що даний випадок не єдиний відомий у практиці, саме тому такі обставини підризують авторитет та довіру до правничої професії та вимагають обов'язкової перевірки висновків ШІ згідно з офіційними джерелами, такими як Єдиний державний реєстр судових рішень [5].

По-четверте, питання відповідальності та професійної компетентності адвоката набуває нового значення у контексті використання штучного інтелекту. ШІ не може замінити професійне судження адвоката, який залишається повністю відповідальним за будь-які помилки. Як зазначає Рада Європи у своїй Рекомендації CM/Rec(2020)1, «використання систем ШІ у сфері правосуддя має ґрунтуватися на принципах прозорості, справедливості та відповідальності» [6].

Відповідно до наведеного, слід констатувати потребу оновлення Правил адвокатської етики України з урахуванням викликів цифрової епохи, а саме: врегулювати використання ШІ для виконання рутинних завдань та забезпечити належну компетентність у роботі з технологіями. Чинна редакція ПАЕ, зокрема Розділ VIII щодо етики в Інтернеті, не враховує специфіку цифрових технологій, створюючи прогалини в регулюванні [2]. З метою їх усунення в науковій літературі справедливо пропонується «створення окремого розділу ПАЕ, присвяченого цифровій поведінці адвоката» [1].

По-п'яте, відсутність прозорості алгоритмів та швидкий розвиток ШІ випереджають чинне регулювання. У Європейському Союзі Акт про штучний інтелект (*Artificial Intelligence Act*) класифікує правові ШІ-системи як високоризикові, вимагаючи суворого нагляду [7]. В Україні робоча група при Мінцифри працює над розробкою Рекомендацій щоб надати правникам практичні поради щодо відповідального використання ШІ в професійній діяльності. Вони покликані допомогти правникам орієнтуватися в правових, етичних та технічних аспектах застосування ШІ у щоденній правничій роботі. У документі представлено інформацію, що допоможе правнику визначити, які завдання можна ефективно делегувати ШІ-помічнику, зокрема автоматизацію створення та написання документів, аналіз і дослідження прецедентної практики, пошук правової інформації та інше [8, с. 28].

Отже, етичні виклики використання ШІ в адвокатській діяльності потребують комплексного підходу. Вирішення цих проблем можливе шляхом оновлення професійних стандартів, розвитку технологічної та етичної компетентності адвокатів і створення чітких правил використання ШІ. Лише поєднання інновацій і професійної відповідальності дозволить забезпечити безпечне та ефективне застосування ШІ, зберігаючи довіру до адвокатської професії та справедливості у правосудді.

Список використаної літератури

1. Смирнов А. Чи готові Правила адвокатської етики до епохи штучного інтелекту? *Закон і Бізнес*. 2021. URL: <https://zib.com.ua/ua/167409.html>
2. Правила адвокатської етики, затверджені Звітно-виборним з'їздом адвокатів України 09 червня 2017 р. (зі змінами від 15.02.2019 р.) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17#Text> (дата звернення: 12.10.2025).
3. Guide on the use of Artificial Intelligence-based tools by lawyers and law firms in the EU. Council of Bars and Law Societies of Europe. 2022. URL: https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/Events/20220331_AI4L/EN_IT_Law_2022_Guide-AI4L_web.pdf?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 12.10.2025).

4. Рекомендація щодо етики штучного інтелекту від 23 листопада 2021 року. Париж: ЮНЕСКО, 2021. 36 с. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000381137> (дата звернення: 12.10.2025).
5. *Mata v. Avianca, Inc.*, No. 1:22-cv-01461-PKC (S. D. N. Y. June 22, 2023). Окружний суд США по Південному округу Нью-Йорка. URL: <https://www.courtlistener.com/docket/63107798/55/mata-v-avianca-inc/> (дата звернення: 12.10.2025).
6. Рекомендація Комітету Міністрів державам-членам щодо впливу алгоритмічних систем на права людини (CM/Rec(2020)1) від 8 квітня 2020 року. Страсбург: Рада Європи, 2020. 12 с. URL: <https://rm.coe.int/16809e7157> (дата звернення: 12.10.2025).
7. Регламент (ЄС) 2024/1689 Європейського Парламенту та Ради (Закон про штучний інтелект ЄС). Європейський Парламент та Рада Європейського Союзу, 2024. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32024R1689> (дата звернення: 13.10.2025).
8. Берназюк Я. Правосуддя в епоху штучного інтелекту: інструмент чи виклик? *Національна школа суддів України*. 30 травня 2025 року. Дніпровське регіональне відділення. 35 с. URL: https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/prezentacii_2025/136_AI_Justice_Age_Artificial_Intelligence_Tool_Challenge_bernaziuk.pdf (дата звернення: 2025).

Науковий керівник: доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат юридичних наук, доцент **Кіслиця Ірина Олександрівна**

Мовчан А. В.

студентка 2-го курсу магістратури
Навчально-наукового інституту права
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ДИСЦИПЛІНАРНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ АДВОКАТА ЗА ПОРУШЕННЯ АДВОКАТСЬКОЇ ТАЄМНИЦІ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ

Дисциплінарна відповідальність адвоката за порушення адвокатської таємниці посідає особливе місце у системі гарантій дотримання професійних стандартів адвокатської діяльності. Конфіденційність інформації, отриманої від клієнта, є однією з головних умов функціонування правничої професії, адже без забезпечення таємниці не може бути ефективного захисту прав людини та довіри до правової системи загалом. У сучасному правовому полі України, що динамічно розвивається, питання належного тлумачення та застосування норм, які регулюють обов'язок адвоката зберігати таємницю, набуває но-

Зубков Ю. С.

Штучний інтелект в адвокатській діяльності: баланс між ефективністю та етичними межами 452

Іванченко А. О.

Етичні стандарти поведінки адвоката в онлайн-просторі 455

Іскра Є. С., Расіхіна В. В.

Професійна етика адвоката як гарантія довіри до правосуддя 458

Казарян Л. Р.

Дисциплінарна відповідальність як наслідок порушення професійної етики адвоката 460

Кіріпченко В. В.

Дотримання адвокатської таємниці як морально-етичний обов'язок адвоката 462

Котелкіна В. М.

До питання рекламування адвокатської діяльності у соціальних мережах 465

Лихенко Є. О.

Професійна чесність та результативність адвокатської діяльності: етичні межі досягнення позитивного результату 469

Маковійчук С. В.

Поведінка адвоката у соціальних мережах: новий вимір професійної етики 472

Маслякова А. В.

Етичні аспекти взаємодії адвоката з клієнтом та судом 474

Мельник І. А.

Професійна етика у взаємовідносинах суддів і адвокатів 478

Мідяна В. О., Лукашевич А. Л.

Етика адвоката в цифрову епоху: виклики використання штучного інтелекту 480

Мовчан А. В.

Дисциплінарна відповідальність адвоката за порушення адвокатської таємниці: сучасні тенденції 483

Недслєва Д. П., Приймак М. І.

Поведінка адвоката в професійній діяльності в умовах воєнного стану: етичний аспект 487